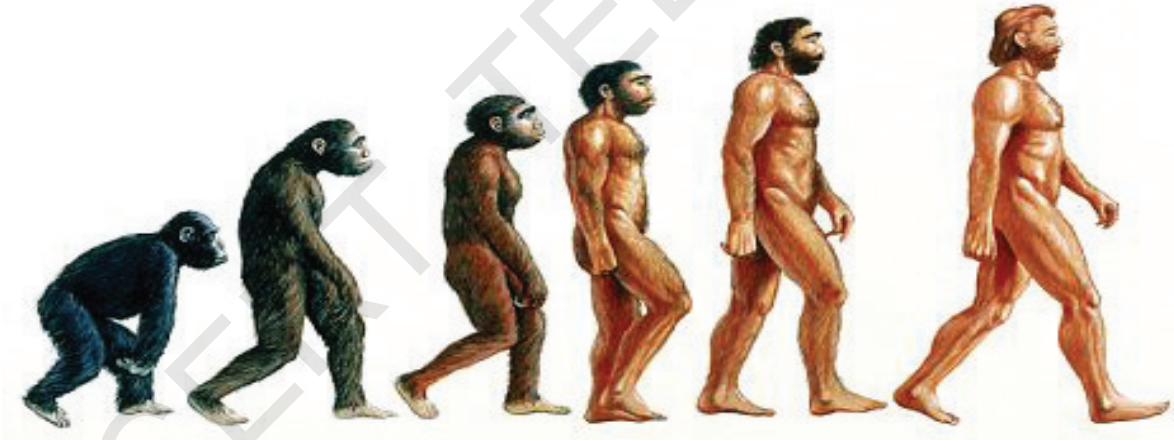

కుటుంబ చరిత్ర గురించి మూడవ తరగతిలో తెలుసుకున్నారు కదా! తాత గురించి, తాత వాళ్ళ నాన్న గురించి ఎట్లా తెలుసుకోవాలి? మన పెద్ద వారి ద్వారా మన కుటుంబ చరిత్ర గురించి తెలుసుకోగలము. అనగా కుటుంబంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? ఆ కుటుంబానికి ఉన్న గొప్ప పేరు ప్రఖ్యాతులు, ఆ కుటుంబం వారు పూర్వం ఎక్కడ నివసించేవారు? ఎలాంటి ఇళ్ళలో నివసించేవారు? వారు ఎలాంటి దుస్తులు ధరించేవారు? ఎలాంటి ఆహారం తీసుకునేవారు వంటి అనేక విషయాలు మనకు తెలుస్తాయి. అలాగే ప్రతి ఊరికి ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. ఆ ఊరికి ఆపేరు ఎలా వచ్చింది? ఆ ఊరు ప్రత్యేకతలు ఏవి? పూర్వం ఆ ఊరు ఎలా ఉండేది లాంటి అనేక విషయాలు మనం పెద్దల ద్వారా తెలుసుకుంటాం. ఇలా జరిగిన అనేక విషయాల గురించి తెలిపేదే చరిత్ర.

12.1 ప్రాచీన చరిత్ర

ఆధునిక మానవుడు ఆది మానవుడి నుండి ఎలా పరిణామం చెందాడో తెలిపేదే ప్రాచీన చరిత్ర. మానవుడు ఎలా పరిణామం చెందాడో చిత్రంలో పరిశీలించండి. తరగతిలో చర్చించండి.

ఆలోచించండి...

- పై చిత్రాన్ని చూస్తే నీకేమనిపించింది?
- నాటి మానవులకు, నేటి మానవులకు గల భేదాలేవి?

ఆదిమ మానవులు సంచార జీవనం చేసేవారు. కొండ గుహలలోను, చెట్ల తొర్రలలోను నివసించేవారు. జంతువులను వేటాడి పచ్చి మాంసం తినేవారు. నిప్పును కనుగొన్న తరువాత ఆహారాన్ని కాల్చి తినడం నేర్చుకున్నారు.

పశువులను పెంచారు. తరువాత వ్యవసాయం చేయడం ప్రారంభించారు. అంటే ఆహార సేకరణ దశ నుండి ఆహారాన్ని ఉత్పత్తి చేసే దశకు చేరారన్నమాట. మట్టిపాత్రలను తయారుచేసుకొని ఆహారాన్ని వండుకునేవారు. వస్తువులను మట్టిపాత్రలలో దాచుకునేవారు. ఈ మట్టిపాత్రలను అందంగా అలంకరించేవారు. తరువాత చక్రాన్ని కనుగొన్నారు. దీనివల్ల మానవ జీవన విధానంలో అనేక మార్పులు వచ్చాయి.

12.2 భారతదేశ చరిత్ర

కుటుంబ చరిత్ర, ఊరి చరిత్రలాగే భారత దేశానికి కూడా ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. పూర్వ కాలంనుండి జరిగిన అనేక సంఘటనలు, ప్రజల జీవన విధానంలో వచ్చిన మార్పుల గురించి తెలియజేసేదే చరిత్ర. అయితే చరిత్ర గురించి తెలుసుకోవడం ఎలా?

గతం గురించి తెలుసుకోవడానికి పురావస్తుశాఖవారు అనేక త్రవ్వకాలు జరుపుతారు. బ్రిటీష్ దేశానికి చెందిన సర్ జాన్ మార్షల్ 1921-22వ సంవత్సరములో సింధునది ప్రాంతంలో త్రవ్వకాలు జరిపారు. ఈ త్రవ్వకాల వల్ల సింధు (హరప్పా) నాగరికత బయటపడింది. సింధు(హరప్పా) నాగరికత పట్టణ నాగరికత. వీరు పట్టణాలను ఒక ప్రణాళిక బద్ధంగా నిర్మించారు. వీరు పెద్ద భవంతులను, వీధులను క్రమపద్ధతిలో నిర్మించారు. హరప్పా ప్రజల ముఖ్యవృత్తి వ్యవసాయం. గోధుమ, వరి, బార్లీ ప్రధాన ఆహార పంటలు. రాగి, కంచు, సీసం, తగరం లోహాలతో వీరు రకరకాల వస్తువులు తయారు చేసేవారు. హరప్పా ప్రజలు పశ్చిమాసియా, ఈజిప్ట్ దేశాలతో వర్తకం చేసేవారు. వీరి ప్రధాన రేవు పట్టణం 'లోథాల్'. వీరు ప్రధానంగా అమ్మతల్లి, పశుపతిని పూజించేవారు. వీరి లిపి బొమ్మలతోకూడినది.

ఆలోచించండి...

- నాగరికతలు నదుల పక్కనే ఎందుకు వెలిసాయో చర్చించండి. రాయండి.
- సింధునాగరికతను ఇప్పటి నాగరికతతో పోల్చండి.

భారతదేశ చరిత్ర తెలుసుకోవడానికి త్రవ్వకాలతో పాటు, కట్టడాలు, నిర్మాణాలు, వస్తుప్రదర్శన శాలలు (మ్యూజియంలు), శిలా శాసనాలు, గ్రంథాలు ఉపయోగపడతాయి. పురాతన కాలం నాటి వస్తు అవశేషాలను సేకరించి ఒకచోట భద్రపరుస్తారు. వీటినే చారిత్రక మ్యూజియంలు అంటారు. ఇలాంటిదే హైద్రాబాద్‌లోని సాలర్‌జంగ్ మ్యూజియం. గిరిజన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలు తెలుసుకొనడానికి గిరిజన ప్రదర్శనశాల శ్రీశైలంలో ఉంది. ఇలా మన సంస్కృతీ సాంప్రదాయాలు, మన వారసత్వ సంపద గురించి తెలుసుకోవడానికి మ్యూజియంలు దోహదపడుతున్నాయి. వ్రాతప్రతుల ద్వారా కూడా మనం గత చరిత్రను తెలుసుకోవచ్చు.

హైద్రాబాద్‌లోని సాలర్‌జంగ్ మ్యూజియం

జట్లలో చర్చించండి :

- ◆ మ్యూజియంలో ఏమేమి ఉంటాయి?
- ◆ మీ ఊరిలో మ్యూజియం ఏర్పాటు చేస్తే దానిలో మీరు ఏమేమి భద్రపరచాలని కోరుకుంటారు?
- ◆ మన చరిత్రను ఏయే అంశాల ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు?
- ◆ చరిత్ర అంటే ఏమిటి? మన పూర్వుకులు ఎలా నివసించారో, ఎలాంటి జీవనం గడిపారో ఎలా తెలుసుకోవచ్చు?

12.3 సంస్కృతి

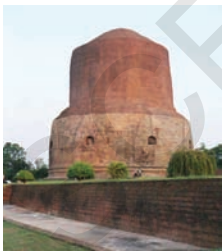
మనం ధరించే దుస్తులు, మాట్లాడే భాష, జరుపుకునే పండుగలు, ఉత్సవాలు, పండించే పంటలు, తినే ఆహారం, ఆడే ఆటలు, పాడే పాటలు మొదలైనవన్నీ మన సంస్కృతిని తెలిపే అంశాలు. ఇవన్నీ మన సంస్కృతికి గుర్తులు. మనం ఏదైనా కొత్త ప్రాంతానికి వెళ్ళినపుడు అక్కడి ప్రజల వేషభాషలు, ఆహారపు అలవాట్లు మనలా ఉండవు. అది వారి సంస్కృతి.

మన జీవన విధానాలలో, ఆలోచనలలో, రోజువారీ పనులలో, కళలలో, సాహిత్యంలో, వినోదంలో సుఖసంతోషాలలో మన సంస్కృతి వ్యక్తమవుతూ ఉంటుంది. పెద్దలను గౌరవించడం, ఇతరులకు సహాయం చేయడం, సహాయం చేసిన వారికి ధన్యవాదాలు చెప్పడం, పూజలు చేయటం ఇవన్నీ కూడా సంస్కృతిలో అంశాలే. చెట్లను, పక్షులను, జంతువులను, నేలను, గాలిని, నీటిని, నిప్పును ఆరాధించడం ద్వారా మనం ప్రకృతిని గౌరవిస్తాం. జీవరాసులన్ని సమానమే అనే భావం కలిగేలా జీవవైవిధ్యానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చేలా మన సంస్కృతి ఉండడం మన దేశానికే గర్వకారణం.

ప్రపంచ దేశాలలో భారతీయ సంస్కృతికి ప్రత్యేక స్థానం, గుర్తింపు, గౌరవం ఉన్నాయి. అద్భుతమైన మన శిల్పకళా నైపుణ్యంతో విలసిల్లే కట్టడాలు, దేవాలయాలు, సంగీతం, నాట్యం, చిత్రలేఖనం, పురాణాలు, ఇతిహాసాలు ఇవన్నీ మన సాంస్కృతిక వారసత్వ సంపద. మనం మన సంస్కృతిని కాపాడుకోవాలి. భవిష్యత్ తరాలకు అందించాలి.

12.4. భారతదేశ చరిత్రను తెలిపే కొన్ని కట్టడాలు

మనదేశ చరిత్ర, సంస్కృతులను తెలిపే కట్టడాలు, ప్రాచీన శాసనాలు, దేవాలయాలు, స్థూపాలు, కోటలు మొదలగునవి మనదేశంలో ఎన్నో ఉన్నాయి. వీటిని చూడడం ద్వారా, అక్కడి వివరాలను సేకరించడం ద్వారా చరిత్రను అర్థం చేసుకోవచ్చు. మన దేశ చరిత్రకు సంబంధించిన కొన్ని కట్టడాలను చూడండి.

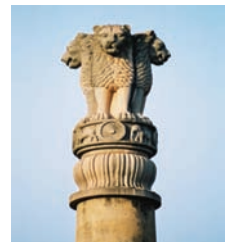

సారనాథ్ స్థూపం

సారనాథ్ స్థూపాన్ని అశోక చక్రవర్తి నిర్మించాడు. ఇటుక లేదా రాయితో, నిర్మించిన ఘనమైన గుమ్మటం ఆకారంలోగల నిర్మాణాన్ని స్థూపం అంటారు. ఇది ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని వారణాసి దగ్గర ఉన్న సారనాథ్‌లో ఉంది. ఇది అతి ప్రాచీనమైన కట్టడం.

సారనాథ్‌లోని అశోకుని స్తంభం

ఇది నిలువుగా ఉన్న ఒక రాతి స్తంభం. వారణాసి సమీపంలోని చూనార్ నుండి తవ్వీ తీసిన ఇసుక రాయితో దీనిని రూపొందించారు. దీనిపైన నాలుగు వైపులకు నాలుగు సింహాలు చెక్కబడి ఉంటాయి. దీనిని మీరు నాణాలపైన ముద్రించి ఉండటాన్ని చూసే ఉంటారు. సునుపుచేసినట్లుండే ఈ శిలా స్తంభంలో రాజస్థాన్ శిల్పకళ ఉంటుంది.

తెలంగాణ అమరవీరుల స్థూపం

ఇది హైదరాబాదులో అసెంబ్లీకి ఎదురుగా ఉంది. 1969లో తెలంగాణ ఉద్యమంలో అమరులైన వారి గుర్తుగా దీనిని నిర్మించారు. ఇది తెలంగాణ ఉద్యమ స్ఫూర్తిని ఎల్లప్పుడూ గుర్తు చేసే స్థూపం.

కుతుబ్ మీనార్

కుతుబ్ మీనార్ మన దేశ రాజధాని ఢిల్లీ నగరంలో ఉంది. దీని ఎత్తు సుమారుగా 72.5 మీటర్లు ఉంటుంది. దీని నిర్మాణం కుతుబుద్దీన్ ఐబక్ ప్రారంభించగా ఇల్టుట్ మిష్ పూర్తిచేశాడు.

ఎర్రకోట

ఎర్రకోట మన దేశ రాజధాని ఢిల్లీ నగరంలో ఉన్నది. దీనిపైన జాతీయ దినోత్సవమైన స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం రోజున జాతీయ పతాకాన్ని ఎగురవేస్తారు. దీన్ని ఎర్రరాయితో నిర్మించారు. ఇందులో పర్షియన్, భారతీయ, నిర్మాణ శైలులు రెండూ స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

చార్మినార్

చార్మినార్ మన రాష్ట్ర రాజధాని హైదరాబాద్ నగరంలో ఉంది. దీని ఎత్తు సుమారుగా 58 మీటర్లు. దీనికి నాలుగు వైపుల నాలుగు స్తంభాలు ఉంటాయి. దీన్ని 1591వ సంవత్సరంలో నిర్మించారు.

వేయి స్తంభాల గుడి

ఇది మన రాష్ట్రంలోని వరంగల్లు పట్టణంలో ఉన్నది. ఇది కాకతీయుల కాలం నాటి శివాలయం. ఇది అద్భుతమైన శిల్ప సంపదకు నిలయం.

జట్లలో చర్చించండి :

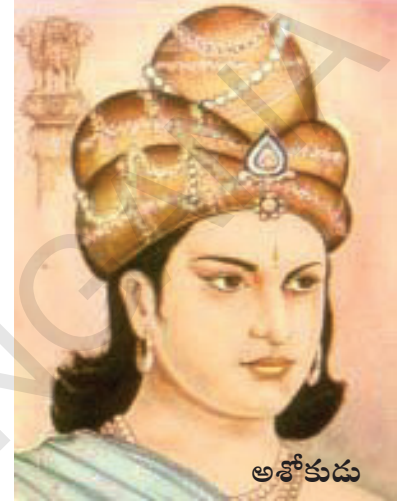

- ◆ ప్రముఖమైన కట్టడాల ద్వారా మనం ఏమేం తెలుసుకోవచ్చు?
- ◆ వీటికి సంబంధించిన మరిన్ని వివరాలను పుస్తకాలు చదివి సేకరించండి. చర్చించండి.

12.5 భారతదేశ చరిత్రలో కొందరు ప్రముఖులు

అశోకుడు

అశోకుడు మౌర్య సామ్రాజ్య స్థాపకుడైన చంద్రగుప్తుని మనుమడు. ఇతను అతి గొప్ప పాలకుల్లో ఒకరు. ఈయన కళింగ యుద్ధం తరువాత కలత చెంది బౌద్ధమతాన్ని స్వీకరించాడు. అహింసా మార్గాన్ని ప్రభోదిస్తూ బౌద్ధమత వ్యాప్తికి, ప్రజా సంక్షేమానికి కృషిచేసాడు. మన జాతీయ పతాకం మధ్యలోని ధర్మచక్రం అశోకుడు నిర్మించిన సారనాథ్ స్థూపం నుండి తీసుకున్నదే.

చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుడు

చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుడు

క్రీ.శ. 320వ సంవత్సరంలో శ్రీగుప్తుడు గుప్త సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. గుప్త వంశస్థుల్లో సుప్రసిద్ధుడు చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుడు. ఈయన ఆస్థానంలో 'నవరత్నాలు' అనే కవులుండేవారు. వీరిలో కాళిదాసు గొప్ప కవి. ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన ఎల్లోరా గుహలు గుప్తుల కాలానికి చెందినవి. వీరి కాలంలో శిల్పకళ, చిత్రకళ ఎంతో అభివృద్ధి చెందాయి.

గణపతి దేవుడు, రుద్రమదేవి

కాకతీయులలో గణపతి దేవుడు ఈయన కుమార్తె రుద్రమదేవి ప్రసిద్ధి చెందినవారు. వీరు తెలుగు భాష మాట్లాడేవారందరినీ ఒక్కటిగా చేసారు. కాకతీయుల కాలంలోనే వరంగల్లు కోట, వేయిస్థంభాల గుడి, రామప్పదేవాలయం, రామప్ప, పాకాల వంటి చెరువులు నిర్మించబడ్డాయి.

రుద్రమదేవి

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు విజయనగర రాజులలో ప్రముఖుడు. ఈయన 1509వ సంవత్సరం నుండి 1529 సం॥వరకు విజయనగర రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు. ఈయన ఆస్థానంలో 'అష్టదిగ్గజాలు' అనే కవులు ఉండేవారని చెబుతారు. ఈయన కూడా స్వయంగా కవి. ఈయన 'అముక్త మాల్యద' అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు. 'దేశ భాషలందు తెలుగు లెస్స' అని చెప్పింది కూడా ఈయనే. అష్టదిగ్గజాల పేర్లు, వారు రచించిన గ్రంథాల గురించి తెలుసుకోండి.

అక్బర్

అక్బర్ మనదేశాన్ని పాలించిన మొఘలాయి చక్రవర్తుల్లో ప్రముఖుడు. ఇతను మహమ్మదీయ మతస్థుడైనప్పటికీ పరమత సహనం కలిగినవాడు. ఈయన గొప్ప పరిపాలకుడు.

అక్బర్

ఛత్రపతి శివాజీ

శివాజీ

శివాజీ మొఘలులను ఎదిరించి మరాఠా రాజ్యాన్ని స్థాపించిన గొప్ప వీరుడు. ఇతను హిందూమతస్థుడైనప్పటికీ పరమత సహనం కలిగి ఉండి గొప్ప పేరు సంపాదించుకున్నాడు. సమర్థరామదాసు శివాజి గురువు. తుకారాం అనే భక్తుడు కూడా ఈయన కాలంలోని వాడే.

మీర్ ఉస్మాన్ ఆలీ ఖాన్

హైదరాబాదు రాష్ట్రాన్ని నిజాం వంశస్తులు పాలించారు. వీరు మహ్మదీయులు, దెక్కనీ ఉర్దూ మాట్లాడే వారు. అయితే రాజ్యంలోని అధికశాతం ప్రజలు హిందువులు.

వీరు తెలుగు, కన్నడ, మరాఠీ మాట్లాడేవాళ్ళు. హైదరాబాదు రాష్ట్ర చివరి పాలకుడైన మీర్ ఉస్మాన్ ఆలీ ఖాన్ బ్రిటీషువారి ప్రభావంతో వ్యవసాయాన్ని, పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేశాడు. విద్యాసంస్థలను స్థాపించాడు.

మీర్ ఉస్మాన్ ఆలీ ఖాన్

నిజాంసాగర్, ఆలీసాగర్ వంటి పెద్ద నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం చేపట్టారు. 1920 సంవత్సరంలో మూసీనదిపై ఉస్మాన్సాగర్ ఆనకట్టను నిర్మించి హైదరాబాద్ నగర ప్రజలకు మంచినీటి సౌకర్యం కల్పించారు.

జట్లలో చర్చించండి :

- ◆ మన దేశానికి చెందిన కొందరు ప్రముఖుల గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! వీరిలో గొప్పతనమేమిటి?
- ◆ వీరి ద్వారా మనం గ్రహించాల్సిన అంశాలేమిటి?

కీలక పదాలు :

1. చరిత్ర	4. జీవన విధానం	7. సామ్రాజ్యం
2. సంస్కృతి	5. నాగరికత	8. పాలకులు
3. ఆదిమానవులు	6. దేశ సంస్కృతి	9. పరమత సహనం

మనం ఎంతవరకు నేర్చుకున్నాం?

1. విషయావగాహన

- అ) ఆది మానవుని జీవన విధానానికి, నేటి మానవుని జీవన విధానానికి మధ్యగల పోలికలు, భేదాలు తెలపండి.
- ఆ) మన దేశ చరిత్రను ఏయే ఆధారాల ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు?
- ఇ) మన దేశ చరిత్రకు సంబంధించిన చారిత్రక కట్టడాలను మనం కాపాడుకోవాలి. ఎందుకు?
- ఈ) మన రాష్ట్రానికి, దేశానికి చెందిన కొందరు ప్రముఖుల గురించి చెప్పండి. వారెందుకు గొప్పవారు?

2. ప్రశ్నించడం - పరికల్పనలు

- ◆ ఏదైనా ఒక పురాతన కట్టడం లేదా కోటను చూడడానికి వెళితే దానిద్వారా చరిత్రకు సంబంధించిన మరిన్ని వివరాలు తెలుసుకోవచ్చు. ఇందుకోసం సంబంధిత వ్యక్తులను ఏయే ప్రశ్నలడుగుతారు?

3. ప్రయోగాలు - క్షేత్ర పరిశీలనలు

- ◆ మీ గ్రామ చరిత్రను తెలిపే అంశాలు ఏమేమి ఉన్నాయి? అక్కడికి వెళ్లి పరిశీలించండి. వాటి వివరాలు తెలుపండి.

4. సమాచార నైపుణ్యాలు, ప్రాజెక్టులు

- అ) పాఠం ఆధారంగా మన దేశానికి చెందిన ప్రముఖ కట్టడాలు, వ్యక్తుల వివరాలను పట్టిక రూపంలో తయారుచేయండి.
- ఆ) కాకతీయుల గురించి మరిన్ని వివరాలు సేకరించి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.

5. పటవైపుణ్యాలు, బొమ్మలుగీయడం, నమూనాలు తయారుచేయడం ద్వారా భావ ప్రసారం.

- అ) ఈ పాఠంలో కొన్ని ప్రముఖమైన కట్టడాల గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! భారతదేశ పటంలో వీటిని గుర్తించండి.
- ఆ) మన దేశానికి చెందిన కొంత మంది ప్రముఖుల్లో కాకతీయులు, నిజాములు ఈ ప్రాంతానికి చెందినవారు. వీరికి చెందిన ప్రాంతాలను తెలంగాణ రాష్ట్ర పటంలో గుర్తించండి.

6. ప్రశంస, విలువలు, జీవవైవిధ్యంపట్ల స్పృహకల్గిఉండడం.

- అ) ప్రాచీన కట్టడాలను మనం పరిరక్షించుకోవడానికి మనం ఏం చేయవచ్చో చెప్పండి.
- ఆ) మన దేశ సంస్కృతి చాలా గొప్పదని మీరెలా చెప్పగలరు?
- ఇ) మన సంస్కృతికి సంబంధించిన అంశాలలో మీకు బాగా నచ్చినవి ఏవి? వీటిని మీరు కాపాడడానికి ఏం చేస్తారు?
- ఈ) మన దేశానికి చెందిన ప్రముఖులలో ఎవరిదైనా ఒకరి పాత్రను ఏకపాత్రాభినయం ద్వారా ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా?

1. నేను మన దేశ చరిత్ర, సంస్కృతుల గురించి వివరించగలను.	అవును / కాదు
2. నేను మన దేశ చరిత్రను తెలుసుకోవడానికి అవసరమైన ప్రశ్నలడగగలను.	అవును / కాదు
3. నేను గ్రామ చరిత్రకు సంబంధించిన వివరాలు సేకరించగలను.	అవును / కాదు
4. నేను మన దేశ ప్రముఖుల వివరాలను పట్టిక రూపంలో రాయగలను.	అవును / కాదు
5. నేను మన దేశంలోని చారిత్రాత్మక కట్టడాలను, ప్రముఖమైన ప్రాంతాలను పటంలో గుర్తించగలను.	అవును / కాదు
6. నేను మన సంస్కృతికి సంబంధించిన కట్టడాలను కాపాడడానికి కృషిచేయగలను.	అవును / కాదు

